

Konstenheten

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-03-04

Diarienummer:
KUN 2013/505

Handläggare:
Mia Zeeck

Konstprogram för Nya Södertälje Sjukhus

1 Ärendet

Konstprogrammet för Nya Södertälje Sjukhus föreläggs kulturnämnden för godkännande.

2 Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att godkänna konstprogrammet för Nya Södertälje Sjukhus.

3 Bakgrund

Konstenheten vid kulturförvaltningen har upprättat konstprogram för Nya Södertälje Sjukhus. Konstprogrammet styr arbetet med den konstnärliga gestaltningen och anger preliminär disposition av konstanslaget om 6 mnkr.

4 Kulturförvaltningens synpunkter

De konstprogram som upprättas för de olika byggprojekt där det finns ett konstanslag är viktiga styrdokument för arbetet med den konstnärliga gestaltningen. I enlighet med kulturnämndens beslutsordning fastställer kulturnämnden konstprogram i projekt med konstanslag över 750 tkr.

Kulturförvaltningen förutsätter att konstanslaget beräknas enligt fullmäktiges riktlinjer om 1-2 procent av produktionskostnaderna. Konstanslaget för Nya Södertälje sjukhus är dock väsentligt lägre (0,5 procent) vilket kraftigt reducerar den konstnärliga gestaltningen. Behovet av en uppräknings av anslaget har framförts till såväl LOCUM som till SFI.

Kerstin Olander

Elisabeth Wengström

Konstenheten

Projektledare: Mia Zeeck
Konstkonsult: Birgitta Muhr

Diarienummer:

KUN 2013/505

Konstprogram för Nya Södertälje Sjukhus

INLEDNING

Ett konstprogram är en utredning av konstens förutsättningar och möjligheter i ett område. Den fördjupar sig i *varför* projektet genomförs. I programmet beskrivs villkoren för de konstnärliga gestaltningarna i en offentlig miljö utifrån ett kontextuellt, organisatoriskt och ekonomiskt perspektiv.

Nya Södertälje konstprogram är samordnat med ett övergripande gestaltungsprogram för sjukhuset. Här formuleras riktlinjer och en övergripande vision för den konstnärliga gestaltningen. Syftet är att förtydliga viktiga platser för konsten och skapa ett sammanhållande koncept för de konstnärliga gestaltungsoppgifterna. Programmet beskriver den struktur som kommer ligga till grund för planeringen av de konstnärliga uppgifterna och inköp av konst.

Framtagandet har skett i dialog med arkitekt, landskapsarkitekt och projektledare från Locum. Konstprogrammet är ett dokument som utvecklas och stäms av löpande under projektets gång.

SJUKHUSET

Södertälje sjukhus grundades 1907 och har under årens lopp byggts om och ut ett flertal gånger, under såväl 1940-tal som 1950- och 60-tal. Den senaste stora utbyggnaden skedde på 80-talet. Sjukhuset har en stark lokal förankring och tydlig plats i stadsbilden.

För att skapa en långsiktig lösning för utvecklingen av vården, som både möter dagens och framtidens behov genomförs nu en omfattande om- och nybyggnation. Två nya byggnader med plats för bl.a. ny akutmottagning, operation, förlossning och röntgen tillkommer. Arkitektoniskt binds byggnaderna från de olika tidsepokerna därmed ihop. Byggnadsstrukturen blir mer koncentrerad och de logistiska sambanden förbättras. Entrétorget och sjukhusets huvudingång blir mer lättillgänglig och synliggjord. Hela byggnaden kommer att miljöklassas.

SYFTE

Konstens värde i sjukhusmiljön verkar på flera plan. Som en stark och obunden kraft ska den stärka humanistiska och demokratiska samhällsideal. Konstens funktion i den offentliga miljön är att vara konst. I samspel med andra funktioner ska den konstnärliga integriteten värnas och tillvaratas.

Konsten ska samverka med arkitekturen och verksamhetens inriktning. Den ska förstärka byggnadens karaktär, ge miljön en dignitet och tydlig visuell identitet. Den ska också möta ett mänskligt behov av kulturella uttryck – ett behov av det kreativa, fantasifulle och poetiska. Den ska vara ett mänskligt avtryck och ge rum för reflexion, distraktion, stimulans och tröst.

MÅLSÄTTNING

Konsten skall föra en dialog med arkitekturen och vara modern och framtidsinriktad. De konstnärliga uttrycken ska förhålla sig till sjukhusets tidstypiska arkitektur och dess plats i stadsbilden och bidra till en balans mellan det nya och det gamla. Konsten ska förhålla sig till vårdmiljön den verkar i.

Forskning har visat att konst har en positiv inverkan på människors hälsa och tillfrisknande. Målsättningen med de konstnärliga insatserna är att bidra till hälsofrämjande och attraktiva lokaler genom både estetisk och funktionell omsorg.

De som möter konsten kommer ha en spridning ibland annat ålder, kön, kulturell bakgrund, språk, sexualitet och funktionsförutsättningar. Upplevelsen av ett konstverk är personlig och sker utifrån olika förutsättningar. Det ställer krav på att konsten ska representera en mångfald konstriktningar och estetiska uttryck. Den ska ha en innehålls- och materialmässig hållbarhet samt fungera på olika nivåer ur ett tillgänglighetsperspektiv. Barn och unga är en prioriterad målgrupp.

KONSTANSLAG

Konstanslaget för Nya Södertälje sjukhus är fastställt till 6 miljoner kronor. Landstingsfullmäktige har beslutat att konstanslagen ska motsvara 1-2 procent av projektets produktionskostnad. För Nya Södertälje motsvarar konstanslaget endast 0,5 procent av produktionskostnaden för ny- och ombyggnationen.

Konstanslaget finansierar projektet med att anskaffa ny konst. En fördelning görs mellan beställda gestaltningsuppdrag och inköpta verk. Även konstprojekt av tidsbegränsad karaktär kan bli aktuellt.

Övriga kostnader som också ingår i anslaget är byggföljdstkostnader (de kostnader som uppstår när konst ska integreras med arkitekturen) samt kostnader för konstkonsulter och exempelvis informationskostnader vid utlysningar av uppdrag. Vad gäller byggföljdstkostnader förutsätts att konstanslaget endast belastas med den tilläggskostnad som uppstår i förhållande till det som ändå var planerat att genomföras på platsen.

DETALJERAT KONSTPROGRAM

Nya Södertälje sjukhus ä befinner sig i systemhandlingsskede. Det innebär att utifrån de platser som anges nedan kommer uppdragsbeskrivningar för konstnärliga gestaltningar formuleras. De utarbetas av projektledare och konstkonsult från Kulturförvaltningen i samråd med projektets arbetsgrupp. Arbetsgruppen består av projektledare från kulturförvaltningen, konstkonsult, representanter för verksamheten, hus-, landskaps- och inredningsarkitekter samt representanter för projektledning och förvaltning från Locum.

Konstuppgifterna utlyses och fördelas enligt landstingets praxis och urvalet av konstnärer följer en transparent och väldokumenterad process. Såväl enskilda skissuppdrag till en konstnär som parallella skissuppdrag till flera konstnärer förekommer. Inköp av enskilda verk väljs ut och placeras i enlighet med övergripande riktlinjer. Den befintliga konsten väljs ut för att samspela med den nya och tillföra en konstnärlig och historisk spännvidd.

PLATSER FÖR GESTALTNINGSUPPDRAG

Den konstnärliga gestaltningen följer de arkitektoniska och landskapsarkitektoniska strategierna för platsen och byggnaderna. Ambitionen är att skapa en gestaltningsmässig helhet som också fungerar för de enskilda sammanhangen. I samråd med arkitekt, projektledning och verksamhet har platser och miljöer identifierats där konstnärliga insatser kan tillföra intressanta kvaliteter.

Kulturförvaltningens slutsats är att behovet av konstnärliga insatser är större än vad som kan tillgodoses med nuvarande konstanslag.

De platser där behovet av konstnärliga insatser bedömts vara av stor vikt presenteras i programmet. I fördelningen av konstanslaget kommer enbart en del av platserna att ingå. Ett antal platser måste med nuvarande anslag prioriteras bort för att uppdragen ska bli ekonomiskt realiserbara.

Entrétorg

En bred öppen trappa kommer att leda ner från Erik Dahlbergs väg till det öppna entrétorget framför sjukhuset. Platsen ligger terrasserad mot sjukhusets stora huskroppar. Markbeläggningen får en linjeverkan som samspelar med arkitekturen och den övriga gestaltningen. Flera parkeringsplatser och träd planeras.

Uppdrag: Konsten skall upplevas välkomnande och fungera i dialog med landskapsarkitekturen så att det bildas en helhet som accentuerar och förstärker entrén i stadsbilden. Det konstnärliga uttrycket ska vara hållbart över tid. Hänsyn till siktbarhet och flöden behöver beaktas.

Huvudentré

Huvudentrén är sjukhusets nav där patienter och besökare får sitt första intryck av sjukhuset. Entréhallen fungerar som en sluss vidare till andra delar av sjukhuset. Den glasade länkbyggnaden i anslutning till entrén ger rummet en luftig och transparent karaktär. Receptionen har en tydlig självständig placering i entrérummet. Besökarna kan också se ut till innergården och få en överblick över sjukhusets olika byggnader.

Uppdrag: Utforma en gestaltning för en lång fondvägg, till vänster om ingången, mitt emot receptionen. Verket ska fungera på nära och längre betraktelseavstånd. Verket ska samspela med rummets luftiga och transparenta karaktär och förhålla sig både till uterummen och gestaltningarna vid entrétorget och innergården.

Innergård

Innergården blir en växtlig, luftig, långsmal oas synlig från alla våningar i de omgivande byggnaderna. Genom länkbyggnaden blir gården en förlängning av entrérummet. Gårdens avluftstorn kommer att bli dominant i blickfånget. Patienter i vådrummen får utsikt mot innergården, en del får fönster i markhöjd med behov av insynsskydd. Gården ger en utblick mot ett grönt uterum. Den ingår i målsättningen att skapa en läkande miljö. Både patienter och personal kommer att kunna gå ut på den.

Uppdrag: Ett skulpturalt uppdrag där gestaltningen måste förhålla sig till av-

luftstornet och samspela med entréhallen samt byggnaderna som omger gården. Konsten ska fungera på både korta som mycket långa betraktelseavstånd och bidra till en helhets känsla i samspel med växtlighet och markplanering.

Länkbyggnad

Den här glasbyggnaden har en viktig orienterande funktion och bildar en länk mellan entrén och sjukhusets två nya, stora byggnadskomplex. En trapphall och ett hisspaket placeras på varsin sida i länkbyggnaden. Dessa leder besökarna upp till våningarna ovanför i båda intilliggande byggnader. Länkbyggnaden skapar en ljus och luftig förlängning av entrén mot innergården samt kontakt med caféet på våningen ovanför.

Uppdrag: Konstnärligt bearbeta glasfasaden för att accentuera de olika våningsplaner samt skapa övergångar mellan dessa. Möjlighet att arbeta med och tillvarata det stora insläppet av dagsljus och ljusets skiftningar under dagen och mellan årstider. Konsten kan vara av antingen permanent eller temporär karaktär.

Visningsrum

I rummet tar anhöriga avsked av en bortgångna närstående. Rummet är intimt och ganska litet. Det ska utformas så att det fungera för olika slags livsåskådningar.

Uppdrag: Konsten måste ta stor hänsyn till rummets funktion och besökarnas utsatta situation av existentiell karaktär. Rummet ska uppfattas som en omsorgsfullt gestaltad helhet, som inger värdighet, lugn och tröst. Konsten bör vara neutral gentemot olika livsåskådningar. Material som har en akustiskt dämpande effekt kan med fördel väljas.

Andaktsrum

Ett intimt, meditativt rum för personlig eftertanke. Här hålls minnes- och andaktsstunder. Det ska utformas så att det fungera för olika slags livsåskådningar.

Uppdrag: Konsten måste ta stor hänsyn till rummets funktion och besökarnas utsatta situation av existentiell karaktär. Rummet ska uppfattas som en omsorgsfullt gestaltad helhet, som inger värdighet, lugn och tröst. Konsten bör vara neutral gentemot olika livsåskådningar.

Akutentrén

Akutentrén ligger en nivå nedanför Erik Dahlbergs väg. Det intilliggande ambulansintaget skjuter ut, vilket gör att ingången till akuten inte hamnar i det direkta blickfånget. Fasaden vid ingången till akuten består delvis av glas. Entrén leder in till en vänthall. Utrymmet framför ingången blir begränsat. Framför entrén planeras parkering och plats för trafik till ambulansintaget.

Uppdrag: En interiör gestaltning på vägg. Gestaltningen ska synliggöra entrén och samtidigt bidra till lugn, ordning och harmoni för besökare i en utsatt akut situation.

Barnväntrum

Barnväntrummet på plan 4 i byggnad 19 är ett mindre rum som ligger mitt i verksamheten omgiven av mottagnings- och behandlingsrum. Målgruppen barn och unga är en prioriterad målgrupp för konstnärliga insatser.

Uppdrag: Gestaltningen är med fördel interaktiv och lekbetonad. Den måste uppfylla säkerhetsmässiga krav. Materialmässigt behöver den vara både hållbar och lätt att städa.

Korridorstråk

Korridorstråken i byggnad 19 & 20 på plan 4 leder patienterna till de olika avdelningarna. De långa korridorerna fungerar som en gallerigångar med fönster ner mot innergården.

Uppdrag eller inköp: Långsträckt rum med relativt kort betraktningsavstånd. Stort ljusinsläpp och kontakt med uterum. Konsten ska bryta den långsträckta korridorskänslan och förhöja känslan i rummet.

Inköpta verk

Den konst som kommer att köpas in till sjukhuset ska omfattas av samma omsorg som präglar arbetet med den uppdragsbaserade konsten och placeras utifrån övergripande riktlinjer. Viktiga platser för direkta inköp av konst är avdelningen för öron näsa hals där det vistas många barn, sjukhusparken och i allmänhet patientrum, administrativa lokaler, personalrum m.m. Hisshallarna i byggnad 19 och 20 är centrala platser för besökarna att orientera sig och ta sig till olika delar av sjukhuset. Konstens roll är att ge varje våningsplan en unik

och särpräglad karaktär för att understödja orienteringen.

FÖRDELNING AV KONSTANSLAGET

Uppdrag 1, Entrétorg	1 900 tkr varav 2 x 40 tkr är skissarvode
Uppdrag 2, Entréhall	1 100 tkr varav 2 x 30 tkr är skissarvode
Uppdrag 3, Visningsrum	400 tkr varav 2 x 30 är ett skissarvode
Uppdrag 4, Barnväntrum	300 tkr varav 2 x 30 är ett skissarvode
Inköpta verk	800 tkr
Följtkostnader, arvoden mm	1 500 tkr
Totalt anslag:	6 000 tkr

TIDPLAN

Utllysningar av skissuppdrag	april 2014
Val av konstnärer för skissuppdrag	juni 2014
Inlämning av skissförslag	okt 2014
Beslut skissförslag	nov 2014
Produktion av konstverk enligt byggprojektets tidplan	våren 2015
Färdigställande hus 19	2016
Färdigställande hela projektet	2018

SAMMANFATTNING

Programmet anger en riktning för den konstnärliga gestaltningen och betonar vikten av en god förståelse för verksamhetens komplexitet liksom byggnadernas och utemiljöns utformning. Avsikten är att konstprogrammet skall utgöra den grund som behövs för att möjliggöra en mångfald av konstnärliga uttryck och idéer. Konsten ska framförallt fylla sin roll att vara just konst och därmed bidra till en attraktiv och mänsklig sjukhusmiljö.